

БЪРЗАЙ БАВНО С ЕРМИЛА ШВАЙЦЕР В НАЦИОНАЛНИЯ МУЗЕЙ „БОРИС ХРИСТОВ“

Елена Драгостинова

И знай, че триумфът ще дойде, непременно ще дойде. И стигнеш ли върха, трябва да накараш публиката да онемее от възхита!...

Тези думи, цитирани от ученици на Борис Христов в различни варианти, но с еднакъв смисъл, съдържат доза патетизъм, присъщ на изказа на големия оперен артист. Естествено – основната им цел е насърчението. Но могат да бъдат тълкувани и като своеобразно предупреждение, че пътят нагоре е дълъг. Защото ако някога те са били самонасърчение в упоритостта на младия Борис Христов, по-късно са се оказали заключение, извлечено от собствения опит.

В днешната културна действителност напътствията за дългия път, който трябва да изминеш, звучат донякъде анахронично за младите кандидати за слава. Не съм чувала например доц. д-р Ермила Швайцер да изрича подобни думи в ролята си на педагог и акомпанятор по време на концерти, прослушвания и творчески работилници в Музея „Борис Христов“, където по-често съм имала възможността да наблюдавам лабораторията на съграждането. Вероятно защото като личност с реалистична нагласа и като творец, който е непрекъснато в крак с актуалните тенденции, вижда своята роля не само като перфектен музикант, който дава личен пример, но и като опора и ориентир в нова действителност – твърде различна от Борис-Христовите десетилетия на ХХ век.

В днешно време артистичната кариера протича на бързи обороти, времето за съзряване е кратко, затова и зенитът често е кратковременен,

театрите са настроени на високи скорости, които изискват готови артисти, моментална ориентация и взаимодействие сред всички елементи на ансамбловия театър, бързо сработване със сценичните партньори, репетиционният период е минимализиран, дори понякога се осъществява дистанционно. Не на заден план са и изискванията за безупречна визия и овладяно изкуство на репрезентацията.

Музеят „Борис Христов“ със своя регулярен културен афиш и със своите фестивални програми дава сцена на младите изпълнители, така че по-плавно да бъде преодолян вакуумът от финала на академичното образование до старта на голямата сцена.

Специално с тази цел от 18 години насам Музеят осъществява своя фестивал на изкуствата „Борис Христов“ – събитие, което създава празничния контекст на изявите на талантите от различни жанрове и области на културата, обвързва ги в общ проект и предоставя платформа за взаимодействие между поколенията. Майстори в изкуството и млади артисти споделят опит и свежи идеи; мъдрост и творческа дързост. По протежение на годините резултатът може да се проследи, той постепенно става видим за публиката и същевременно оставя следи върху процесите на изграждане на музикалните таланти. Пример за това са традиционните откривания на фестивала на 18 май – датата на рождението на Борис Христов – с така наречения „Музикален марафон“. Чест двигател в осъществяването на това събитие е Ермила Швайцер. Голяма част от участниците са нейни ученици от класа ѝ по камерно пеене и интерпретация. Очевидна е необходимостта в рамките на учебния процес бъдещите артисти да бъдат потапяни все по-надълбоко и да опознават особеностите на богат и разнообразен репертоар. Наблюдател като мен, който има привилегията да проследява и анализира този процес отблизо в продължение на години, не може да не се зарадва от това, че бързането към върха с Ермила Швайцер се осъществява внимателно, планомерно, с

деликатен подход към всяка артистична индивидуалност. Виждам как от година на година участниците в този Маратон извървяват с наложеното от нея разумно темпо определената отсечка от своето развитие. За да преминат на ново стъпало – и в интерпретацията, и в репертоара. Това личеше и сега, на фестивалното откриване на 18 май 2022 г. в Концертната зала на Музея „Борис Христов“.

Знам за опита на Ермила Швайцер като педагог и акомпанятор в Цюрихската опера и във Фондацията за млади оперни певци на Елизабет Шварцкопф, за нейните изследвания върху творчеството на Любомир Пипков и върху изкуството на акомпанятора. Дори само работата ѝ над аудиоалбума *Vulgarian Soul* „Българска душа“ (BMG Classics, 2003) с Веселина Кацарова са атестат за опитност и вдъхновено взаимодействие и партньорство между човешкия глас и гласа на инструмента. По време на представянето на Музикалния център/Музей „Борис Христов“ във Виена и в Братислава преди години отново Ермила Швайцер бе селекционер на десетината млади участници и съставител на ефективна програма, в която българските автори бяха интерпретирани и ситуирани в репертоарния контекст като неделима част от европейската култура. Там отново пролича и умението на отличния акомпанятор да има своето неповторимо присъствие на сцената и същевременно с жеста на благородство да изтъква певица или инструменталиста – солист. Още повече, че за някои от изпълнителите, това бе първата отговорна изява на международната сцена.

В дългото ни и плодотворно сътрудничество с Ермила Швайцер я опознах и като ентузиазирани търсач на репертоар, който подхожда към творбата изследователски. А това ѝ дава свободата да я представя в неочаквани ракурси. Такъв бе проектът ѝ със сопраното Сребрина Минева на миналогодишния, Седемнадесети фестивал „Борис Христов“ (2021). Програмата „*Bella Italia*“ бе наниз от песни на Белини, Волф-Ферари,

Тости и Маскани, инкрустиран с кратките вмъквания на филигранната лирика, прочетена от Рашко Младенов. Част от тази програма е записана за Института „Тости“ в Италия, а целият концерт бе аудио-видео регистриран от Музея “Борис Христов“ като свидетелство за нетрадиционен подход към елементите, включването им във взаимодействия и в синтез, който приобщава и аудиторията към нов прочит на вече познатото и популярното.

Когато педагогът-акомпанятор като Ермила Швайцер изкачва репертоарните стъпала безброй пъти, всеки път наново и наново, заедно с всеки свой млад колега, вероятно изпитва необходимост да освежава сетивата си, да търси ново познание, за да поддържа педагогическата си проникателност и възискателност в будно, вечно търсещо и насърчаващо състояние, което предотвратява появата на рутина и снишаването на критериите. Иначе как би могъл концерт като този, наречен „Към звездите“ (също в рамките на XVII фестивал „Борис Христов“) да се превърне във фойерверк на постиженията на 14 участници от България, Италия, Чехия, Македония, Китай, Гърция, Франция и Украйна. Ермила Швайцер е част от този многостранен проект на Крум Гълъбов с Омега Опера Концерт, който цели да покрие тъкмо тези критерии, за които стана дума, че са толкова характерни за съвременната музикална сцена: умение да се представиш и да грабнеш вниманието от пръв поглед и от първия тон, да градиш репертоар, съобразявайки се със световния културен пейзаж, да отстояваш отвоюваното и да разширяваш своята мрежа от познание, арт-информация и контакти. Това дефиле наоткрито на младите оперни гласове ще бъде запомнено и със своите върхове – изпълнението на баритона Лей Ксяо с проникновеното тълкуване на Леонкавало – пролога на Тонио от операта „Палячи“ – и Виктория Мелник, която постигна своите върхове като глас и виртуозност в арията на Фиордилиджи от „Така правят всички“ на Моцарт.

Разбира се, че такъв празник ще завърши с „Наздравица“ от Верди. Точно по време на нейното изпълнение от този спонтанен интернационален ансамбъл ни остана за спомен и за архив една фотография. Тя е направена откъм концертната зала, младите артисти са хванати в гръб, обърнати към възторжената публика в градината на Борис Христов. А зад младите таланти е роялът с всеотдайните Ермила Швайцер и Вивиана Груданска, също спонтанно сформирали акомпаняторски дует на четири ръце. Метафората е ясна – зад всеки успяващ солист стои една опора, която го води разумно по стъпалата нагоре, преценявайки скорост, възможности, талант, осигурявайки в платната подходящия вятър. И понякога жертвайки собствената си видимост, за да издига солистичния талант към върха.